

Představy rodičů o vlivu woodcraftu a letního (rodinného) táboření na rozvoj předškolních dětí

Bc. Barbora Čutová

Diplomová práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Barbora Čutová**
Osobní číslo: **H210263**
Studijní program: **N0111A190015 Předškolní pedagogika**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Představy rodičů o vlivu woodcraftu a letního (rodinného) táboreni na rozvoj předškolních dětí**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení teoretických východisek a terminologie z oblasti woodcraftu, pedagogiky volného času, zážitkové pedagogiky a předškolního vzdělávání.

Příprava metodiky empirické části, stanovení cílů výzkumu a výzkumných otázek.

Realizace kvalitativního výzkumu prostřednictvím nestrukturovaného rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Gintel, A. (Ed.). (2019). *Zahrady pozemských radostí: pohled z dějin výchovy v přírodě*. Praha: Gasset.
- Jirásek, I. (2019). *Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase)*. Praha: Portál.
- Jirásek, I., Roberson, D. N., & Jirásková, M. (2017). The impact of families camping together: Opportunities for personal and social development. *Leisure Sciences*, 39(1), 79–93.
- Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
- Quay, J., & Seaman, J. (2015). Outdoor studies and a sound philosophy of experience. In *Routledge international handbook of outdoor studies* (pp. 40–48). London: Routledge.
- Svítek březové kůry: kniha orlich per a mistrovství*. (2013). Praha: Liga lesní moudrosti.

Vedoucí diplomové práce: **prof. PhDr. Ivo Jirásek, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání diplomové práce: **18. listopadu 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **21. dubna 2023**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 18. listopadu 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně *11.4.2023*

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdaním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce má teoreticko-empirický charakter. Je zaměřena na představy rodičů dětí, které se vzdělávají formou woodcrafterských aktivit a letním tábořením. Teoretická část práce obsahuje charakteristiku woodcraftu a jeho vliv na rozvoj předškolních dětí. Výzkumná část práce je založena na kvalitativním designu výzkumu formou nestrukturovaného rozhovoru s rodiči. Zjištěné údaje prokazují pozitivní působení woodcraftu na předškolní děti a jejich následný rozvoj.

Klíčová slova: woodcraft, dítě v předškolním věku, woodcrafterské táboření

ABSTRACT

The Master's thesis has a theoretical-empirical character. It is focused on the ideas of parents of children who are educated in the form of woodcrafting activities and summer camping. The theoretical part of the thesis contains the characteristics of woodcraft and its influence on the development of preschool children. The research part of the work is based on a qualitative research design in the form of unstructured interviews with parents. The obtained data demonstrate the positive effect of woodcraft on preschool children and their subsequent development.

Keywords: woodcraft, preschool children, woodcraft camping

Děkuji vedoucímu diplomové práce prof. PhDr. Ivovi Jiráskovi, Ph.D. za cenné rady a trpělivost při psaní a vedení diplomové práce. Také bych chtěla poděkovat rodičům za projevenou důvěru a umožnění výzkumu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VOLNÝ ČAS A JEHO FUNKCE.....	12
1.1 VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY VE VOLNÉM ČASE.....	12
2 WOODCRAFT	15
2.1 ERNEST THOMPSON SETON	17
2.2 VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM V LIZE LESNÍ MOUDROSTI	18
2.3 VZDĚLÁVÁNÍ PRO PŘEDŠKOLNÍ DĚTI S DOPADEM WOODCRAFTU.....	19
2.4 TÁBOŘENÍ VE STYLU WOODCRAFTU	21
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
3 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	25
3.1 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	25
3.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR	25
3.3 ZPRACOVÁNÍ ANALÝZY DAT.....	27
3.3.1 Ukázka analýzy textu R4	29
4 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	35
4.1 INTERPRETACE SPOLEČNÝCH DAT	42
4.2 INTERPRETACE SPOLEČNÝCH TÉMAT	43
5 SHRNUÍ VÝZKUMNÝCH ZJIŠTĚNÍ.....	47
6 DISKUSE A LIMITY VÝZKUMU	49
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	56
SEZNAM TABULEK.....	57
7 DOPLŇUJÍCÍ OBRAZOVÝ MATERIÁL	58

ÚVOD

Počátkem 20. století byl pobyt v přírodě spojen především s pěší turistikou a sportem. Kromě tradičních hnutí jako byl Sokol, docházelo k expanzi skautingu, trampingu a woodcraftu. Postupně začal stoupat zájem o prodloužení doby pobytu v přírodě z víkendu na více dnů. Rovněž se začali využívat nové trendy turistiky a to vodácké, horské a cykloturistiky. Letní táboření se rozšířilo o zimní variantu.

20. století zároveň přináší výrazné společenské změny především díky vědecko-technickému pokroku. Rozvíjí se dopravní možnosti, způsob a formy komunikace. Dochází ke změnám přístupu k životu. V jednání lidí se objevuje povrchnost, pasivita, ale i požitkářství. Snižuje se osobní odpovědnost a kreativita.

Neumann zmiňuje, že dochází k redukci přímých zkušeností. Spotřební přístup k životu omezuje samostatné rozhodování a aktivitu“ (Neumann, 1999, s. 26).

Jedním z řešení může být přírodní výchova s všestranným osobnostně sociálním rozvojem jedinců a rozvojem tělesné zdatnosti. Přináší nové zkušenosti, vytváří prostor pro sebedůvěru a sebehodnocení, učí k odpovědnosti a empatii. Působí na emoce a psychiku. Vytváří prostor pro komunikaci a rozvoj sociálních vztahů ve skupině.

Aktivity ve volném čase přinášejí zkušenosti, které přesahují běžný život a vytvářejí tak nové situace s novými rolemi. Zároveň rozvíjejí lidské vztahy v komunitě. To přináší rozvoj jak v rámci týmové spolupráce, tak v rámci různých znalostí a dovedností. Především děti rozvíjí při kempování nová témata a dokáží se lépe vyrovnat s různými životními situacemi. Děti zároveň při vzájemné komunikaci v rámci nově získaných dovedností jsou motivovány k dalšímu zdokonalování těchto dovedností (Jirásek et al., 2017).

Dle studie vyplývá, že získaná zkušenost se rozvíjí reflexí a další praxí (Quay & Seaman, 2015).

Siluety indiánských stanů tee-pee neskutečně vyvstávají z oparu ranní mlhy. Případá ti, jako by ses ocítl v dávné minulosti. Opravdu, pod těmito stany je zdravá budoucnost, která v primitivní minulosti hledá budoucí zdroj životní moudrosti. Oni to ještě neví, ti kluci zachumlaní do spacáků a zabalení do dek. Oni si jen neuvědoměle zkoušejí pomocí her i povinností, jaké to bude v opravdovém životě (Bláha, 1995, s. 1).

Diplomová práce má teoreticko-empirický charakter a je rozdělena do dvou částí, tedy teoretické a empirické.

Cílem teoretické části je sumarizovat poznatky o woodcraftu a letním táboření u dětí předškolního věku.

Cílem empirické části je prozkoumat představy rodičů o vlivu výchovy woodcraftem a letního táboření na rozvoj jejich dětí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VOLNÝ ČAS A JEHO FUNKCE

Volný čas představuje v životě člověka významnou roli v rámci relaxace, zábavy a rozvoje osobnosti. Aktivity ve volném čase mají dopad i na rozvoj zdraví, socializaci a kultivaci jedince. Jsou významnou složkou společenského i individuálního života a součástí aktivního životního stylu. Kromě sociálních vztahů ve skupině minimalizují negativní vlivy a rozvíjí nadání a talent jednotlivců. Proto je celospolečenskou snahou nasměrování mladé generace k hodnotnému využívání volného času. Východiskem jsou organizované volnočasové aktivity, které na území ČR zajišťují střediska volného času (domy dětí a mládeže) a nestátní neziskové organizace. Uvedené typy organizací nabízí v rámci zájmového vzdělávání a rekreačních činností s odborným i všeobecným zaměřením výchovný a vzdělávací prvek. Široké spektrum činností je realizováno v průběhu celého roku jak v kroužcích domů dětí a mládeže, tak oddílech jednotlivých základních článků tradičních organizací s celostátní působností, jako je Junák, Pionýr, Sdružení hasičů, Mladí ochránci přírody, Klub českých turistů, Kondor, Česká tábornická unie, Liga lesní moudrosti, tak i menších lokálních organizací. Kromě pravidelných aktivit zajišťují uvedené organizace i akce pro veřejnost, jako jsou výtvarné dílny, hudební, taneční a divadelní představení, zážitkové akce, prázdninové tábory, a podobně. V rámci zvyšování kvality výchovy a vzdělávání vedoucích a pedagogických pracovníků využívají širokou nabídku vzdělávacích systémů, v rámci kterých se uplatňují moderní metody a formy práce s dětmi a mládeží (Hamřík, 2022; Kaplánek et al., 2017).

1.1 Vzdělávací aktivity ve volném čase

Významnou součástí vzdělávacích aktivit realizovaných ve volném čase je i pobyt v přírodě, který lidé stále častěji využívají jak k odpočinku, regeneraci sil, ale i k řešení a objevování nových cílů. Vzhledem k širokému spektru možností slouží i jako únik z běžného života a denního množství stresových situací. Proto vzdělávání v přírodě nebo přírodou využívají ve svých programech i výše zmíněné neziskové organizace. Součástí těchto pobytů tak často bývá jak krátkodobé víkendové táboření, tak letní vícedenní táboření realizované formou táborů. Po roce 2010 dochází k velké expanzi nabídky i pro předškolní děti. Ať už se jedná o odpolední kurzy či kroužky v průběhu roku, tak o prázdninové tábory.

Výrazně se uplatňují tradiční a osvědčené aktivity i činnosti, které pronikají do nových oblastí poznávání přírody, společnosti a člověka jako jsou soutěže i další přírodovědné, společenskovední, technické, umělecké, sportovní nebo turistické aktivity. Pobyt a aktivity pronikají do různých přírodních prostředí, mají krátkodobý nebo dlouhodobý rozsah. Mohou být jednorázové nebo pravidelně realizované formou putovních či stálých táborů nebo výprav. Realizované aktivity v přírodě podněcují především fyzickou a psychickou zdatnost účastníků a vytvářejí jejich pozitivní vztah v přírodě (Hájek, Hofbauer & Pávková, 2011).

V souladu se zeměpisnou polohou České republiky se v posledních letech rozvíjejí turistické aktivity, „zejména letní prázdniny umožňují vícedenní pobyt v rodině nebo v kolektivu vrstevníků a účast na společných aktivitách“ (Pávková et al., 2014, s. 167).

Dále Pávková et al. (2014, s. 179) vymezuje „výchovné postupy založené na prožitku, zkušenosti, představují široký proud nových nebo znovuobjevených metod výchovy ve volném čase, který zpětně významně ovlivňuje celou pedagogiku“.

Většina volnočasových aktivit je často realizována formou zážitkové pedagogiky. Zážitková pedagogika je v současné době i obor, který se vyučuje na vysokých školách. Má mimořádný dopad na výchovné působení v rámci výukových programů, ať už se jedná o indoorové nebo outdoorové prostředí. Je využívána i v rámci kurzů pro rozvoj jak dovedností, tak různých kompetencí (Jirásek, 2013).

Zážitková pedagogika obsahuje symboličnost, obrazovost, pocitovost, psychiku a interpersonální dimenze. Výstupem pak je dynamický celek. Nosným prvkem těchto programů je hra spojená s dobrodružstvím a výzvami. Zážitková pedagogika vychází v České republice „z bohaté tradice výchovy v přírodě v její variabilitě, pohybové rekreace, turistiky a aktivit v přírodě, skautingu, foglaringu a dalších směrů, obohacená o impulsy tábornických škol, experimentálních akcí Prázdninové školy Lipnice“ (Jirásek, 2019, s. 226). Základním programovým prostředkem je pohyb, rituály a přijetí role hráče.

Porsch et al. (2011, s. 132) „podle nejnovějších trendů a směrů, které se v oblasti výchovy v přírodě v poslední době objevily, bývá woodcrafterská výchova zařazována do kategorie zážitkové pedagogiky“. Na rozdíl od aktivit realizovaných Prázdninovou školou Lipnice využívají woodcrafterské kmeny jiný typ zážitků, kdy není nutné program ohraničit několikadenním termínem, ale mají na to více času a využívají časté opakování běžných zážitků (Porsch et al., 2011).

Přírodní prostředí je celoživotním zdrojem pro uspokojování nejrůznějších potřeb. Další úroveň pro tvořivé využití volného času je přímá zkušenost, zážitky a dovednosti (Jirásek, 2019).

2 WOODCRAFT

Současný život přináší výrazný technický rozvoj. Současně vznikají problémy v sociální oblasti často způsobené ekonomickými aspekty. Porsch et al. (2011, s. 136) uvádí, že „lidská činnost vede ke změně základních životních podmínek jako je klima nebo koloběh vody s většinou nepříznivými důsledky“. Řešení může být změna hodnotové orientace jednotlivců a návrat k přírodě. Woodcraft může udávat lidem možnost výběru, jakou cestou se vydají. Pro mnoho lidí tak může být woodcraft pro svůj životní postoj a přirozený způsob života řešením při hledání další životní etapy (Pecha, 1999; Porsch et al., 2011).

Táboření, jako hlavní programový prostředek woodcraftu, bylo jemnou a dovedně cvičenou zručností pobytu v přírodě. Stanování je stanoveno nejen s pobytem a otužováním vedoucím ke zdraví, ale také s malebností ve všem, co táborník podniká. Rukodělná činnost, stejně jako zpěv písní či vyprávění legend vnáší krásu do okolního světa (Jirásek, 2019, s. 69).

Podle Kupky představuje životní alternativu v běžném prostředí civilizované společnosti, ale s jinými hodnotami a cíli. V souladu s odkazem E. T. Setona vychovávat mladou generaci. Sepjetí člověka s přírodou je nepostradatelné pro realizování woodcrafterského programu. Následné poznání je převedeno do života ve městě. Proto se nejedná o opuštění civilizace (Kupka, 1996).

Lunerová, Porsch et al. (2014) uvádí, že „woodcraft neboli lesní moudrost je výchovné hnutí, které klade důraz na výchovu člověka prostřednictvím vlastních bohatých prožitků při pobytu v přírodě. Staví na sdílení svých zkušeností a znalostí s dalšími lidmi a na dobrovolné práci pro dobro kolektivu“ (Lunerová, Porsch et al., 2014, s. 7). Cílem hnutí je rozvoj lidství, všestranný rozvoj, upevňování smyslu pro pravdu, čest, odvahu a toleranci v každém jedinci. Jedním ze základních směrů woodcrafterské výchovy je celoživotní vzdělávání pro všechny, kteří se pro ně rozhodnou. Inspirací je život přírodních národů. Indián se stal vzorem jak pro své soužití s přírodou, tak pro své ušlechtilé lidské vlastnosti. Woodcraft si klade za cíl ucelený přístup k celoživotnímu rozvoji a vzdělávání. Systém je nastaven tak, že zohledňuje jak jednotlivé věkové skupiny, tak schopnosti, možnosti a zájmy jednotlivců. Woodcraft využívá k výše uvedenému rozvoji především pobyt v přírodě a táboření. Právě přírodní prostředí poskytuje velké možnosti pro realizaci vzdělávání (Lunerová, Porsch et al., 2014).

Pecha vymezuje, že hlavním výchovným prostředkem je plánovitá i improvizovaná náročná činnost včetně aktivní účasti všech táborníků. Důležité je rovněž propojení individuálního a kolektivního výchovného působení, které by se nemělo oddělovat (Pecha, 1999).

Hlavním cílem woodcraftu je výchova k odpovědnosti za své jednání, k dodržování pevných morálních zásad, které obsahuje tzv. woodcrafterský zákon. Ten zahrnuje čtyři oblasti specifikované jako Krása, Pravda, Síla a Láska, které symbolizují všestrannost. Uvedené je součástí symboliky čtyřnásobného ohně (Gintel, 2019; Hošek, 2019; Jirásek, 2019).

U nás vznikla woodcrafterská organizace v roce 1913. V dnešní době existuje pod názvem Liga lesní moudrosti. Zakladatelem lesní moudrosti v českých zemích byl středoškolský profesor Miloš Seifert, který přeložil Setonovy knihy a pojem „woodcraft“ upravil na „lesní moudrost“. Liga lesní moudrosti se kromě rodinných kmenů a kmenů pro dospělé zaměřuje i na dětské a mládežnické skupiny. V souladu s maximální propagací činnosti jsou všechny základní informace prezentovány na internetových stránkách Ligy lesní moudrosti, v časopise Woodcraft nebo v knize Kmenové zřízení. Liga lesní moudrosti rozděluje podle věku své členy na tři skupiny: Lóže skřítků (do 10 let), Malá lóže (přibližně 10-16 let), Velká lóže (nad 14-16 let). Tomuto rozdělení je přizpůsobena i obtížnost jednotlivých činů (Jehlička 2008; Lunerová, Porsch et al., 2014).

Liga lesní moudrosti je v dnešní době jediným pokračovatelem tradičního woodcraftu. Vychází z původní Setonovy koncepce. „Woodcraft v praxi dnes přitahuje i celé rodiny s malými či odrostlými dětmi, nejspíše především proto, že tento styl táboření slibuje zážitky. A zážitky jsou to, co dnes rodiče chtějí dětem poskytnout“ (Gintel, 2019, s. 90).

V rámci táboření přistoupila Liga lesní moudrosti k tomu, že využívá jen nejnütnější civilizační prostředky. Členové Ligy lesní moudrosti si nejen sami šijí típí, ale i si vyrábějí stylové indiánské oblečení a předměty denní potřeby. Při táboření zachovávají i původní obřady např. slavnostní shromáždění při zapalování ohně apod. V posledních letech v souvislosti s výrazným vývojem společnosti došlo i zmodernizování souboru činů ve Svitku březové kůry (Lunerová et al., 2014).

2.1 Ernest Thompson Seton

E. T. Seton byl pedagog, přírodovědec a malíř. Narodil se 14. srpna 1860 v Anglii. Od šesti let žila jeho rodina v Kanadě, kde si v průběhu dětství osvojoval zálesácký přístup k životu. Dva roky studoval malířství na královské akademii v Londýně. Po návratu do severní Ameriky se nechal najímat jako lovec vlků a následně začal publikovat povídky o zvířatech. Ve čtyřiceti letech pořídil u New Yorku opuštěnou farmu, kde vytvořil tábornické vzdělávací programy, ve kterých byl hlavním vzorem způsob života indiánů. Prvními účastníky těchto programů se stali vandalové, kteří devastovali zařízení farmy. V roce 1902 vzniká hnutí woodcraftu a zakládá první kmeny (Porsch et al., 2011).

Porsch et al. (2011, s. 10) uvádí, jak „Seton poznal mladou americkou civilizaci na východě a srovnal ji s mizející kulturou amerického indiána – to vše dalo uzrát myšlenku woodcraftu jako cestě výchovy, kterou chtěl Seton oslovit mládež Ameriky“.

O rok později vložil návod, jak realizovat woodcraft, do knihy *Dva divoši*. Seton se snažil přispět k popularizaci tradičních amerických hodnot, kterými byla fyzická zdatnost, odvaha, nezávislost a čest. Na základě jeho časté komunikace s indiány, poznání jejich filozofie, náboženství a kultury se rozhodl dát za vzor woodcraftu indiána. V roce 1906 ovlivnil vznik skautingu. Byl ve vedení organizace Boys Scout of America. Následně se rozhodl v roce 1915 založit vlastní organizaci Woodcraft League of America. Po roce 1931 vybudoval u Santa Fé centrum woodcrafterského hnutí Seton College of Indians Wisdom. V tomto centru cca jedenáct let realizoval tábory a kurzy (Porsch et al., 2011).

Seton vycházel z myšlenky, že jenom samotné táboření by nebylo pro účastníky dlouhodobě zajímavé a tak vymyslel motivační prostředek v podobě získávání orlích per, jako poct za vynikající výkony. Princip ale nepostavil na soutěživosti, ze kterého by vzešel jeden vítěz, ale na ocenění každého, kdo dosáhl předem stanovený cíl (Kapica, 2015). Rovněž vycházel i z biblické tradice, kdy příroda vybízí k modlitbě (Hošek, 2019).

2.2 Vzdělávací systém v lize lesní moudrosti

Základní metodickou publikací je Svitek březové kůry – Kniha orlích per a mistrovství, která obsahuje více než 1000 zkoušek neboli činů z téměř stovky nejrůznějších oborů lidské činnosti. Tyto zkoušky jsou náplní celoročních aktivit pro rozvoj znalostí a dovedností, rukodělné a duševní tvůrčí činnosti. Plnění činů slouží i jako motivační nástroj pro všestranný osobnostní rozvoj. Vede jednotlivce k zdokonalování jednotlivých dovednostních úrovní. Zároveň se rozvíjí vytrvalost, pečlivost, trpělivost, radost ze získávání nových vědomostí, ochota pomáhat ostatním.

Za plnění činů a mistrovství jsou udíleny orlí pera a tituly lesní moudrosti, které nevedou k soutěživosti, ale jsou osobním měřítkem na životní cestě každého woodcraftera (Macek et al., 2021).

Systém výchovy podle lesní moudrosti je pružný, takže se dá využít v různé míře a v různých formách, v rozmanitých skupinách a organizacích i mimo klasickou organizaci s kmeny nebo oddíly. Program je možno aplikovat:

- ve woodcrafterských kmenech, ve skautských, tábornických a turistických oddílech
- ve školních kroužcích, družinách a na školách v přírodě
- ve střediscích volného času a domech dětí a mládeže
- na táborech
- v lesních mateřských školách a lesních klubech pro nejmenší děti
- ve společenství rodin
- při práci s rizikovými skupinami dětí a mládeže
- všude tam, kde je touha učit se a zkoušet si stále něco nového, co souvisí s šetrným aktivním pobytem v přírodě (Lunerová, Porsch et al., 2014, s. 21).

Pro předškolní děti je metodika zpracována v souladu s jejich schopnostmi pod názvem Korálkové činy pro skřítky.

Knihy činů pro jednotlivé věkové skupiny jsou využívány nejen jinými dětskými organizacemi, ale využívají je i mateřské školy. V rámci skupinového táboření mají

nejmladší členové možnost sledovat a inspirovat se při jednotlivých činnostech a aktivitách ostatními účastníky. Při plnění činů dochází k vytváření mezilidských vztahů a vzniku přátelství (Gintel, 2019).

Od ostatních spolků se Liga lesní moudrosti výrazně odlišuje především výraznou inspirací severoamerickými indiány plání (Kubát, 2022).

2.3 Vzdělávání pro předškolní děti s dopadem woodcraftu

Dítě do tří let upřednostňuje hru s dospělým člověkem i za přítomnosti dalších dětí. Následné předškolní období do šesti let patří mezi nejzajímavější v rámci vývoje člověka. V období her a zájmu o okolí je dítě nejvíce aktivní fyzicky i duševně (Šulová, 2010).

Dítě v tomto období dokáže v rámci společných činností s rodiči, jinými dospělými, vrstevníky velmi dobře pozorovat a napodobovat sportovní aktivity. Je to častý počátek rekreačních sportů, jako je lyžování, bruslení, jízda na kole. Hry tohoto období jsou velmi často spojeny s pohybem – sbíhání a vybíhání do schodů, hopsání, skákání, lezení po žebříku, seskakování z výšky, stoj na jedné noze, házení (Šulová, 2010, s. 67).

Zároveň děti rády využívají rozličné materiály, jako jsou látky, korálky, kamínky a podobně. Rozvíjí se i kreslení od jednoduchých čar k postavě člověka nebo zvířete. Potřeba citového vztahu, emancipace, seberealizace, sociálního kontaktu patří mezi důležité rozvojové směry v tomto období dítěte (Šulová, 2010).

Cílem vzdělávání předškolních dětí je vytvořit dobré předpoklady pro každého jedince. Po obsahové stránce má vyvolat a podpořit jeho individuální rozvojové možnosti (Opravilová, 2016). Dále Opravilová (2016, s. 34) tvrdí, že „záměrný proces výchovy a vzdělávání rovněž označován jako proces socializace a kultivace osobnosti jedince“. Nejúčinnější metodou je organizovaný systematický způsob vzdělávání.

Liga lesní moudrosti vytvořila pro děti předškolního věku již zmíněný metodický materiál s názvem Korálkové činy pro skřítky, který mohou od roku 2014 jednotlivé kmeny využívat. V této publikaci jsou všechny aktivity přizpůsobeny určené věkové skupině.

Tento metodický materiál je určený všem náčelníkům dětských woodcrafterských kmenů, vedoucím tábornických oddílů, učitelům, vychovatelům i rodičům, kteří hledají náměty pro všestrannou výchovu dětí a smysluplnou náplň jejich volného času. Obsah vychází především z aktivního pobytu v přírodě, získávání nových znalostí, dovedností a vědomostí získaným vlastním prožitkem a zkušeností. Lunerová, Lehká et al. (2014) zmiňují, že metodika má využití jak na rodinných výletech či táborech, tak v rámci lesních mateřských škol, ve školách v přírodě, v družinách nebo na schůzkách, výpravách a táborech nejrůznějších zájmových kroužků. Některé činy se mohou plnit okamžitě i jednorázově. Některé předpokládají dlouhodobou celoroční činnost. Děti tohoto věku baví plnit připravené úkoly, vyplňovat, vybarvovat, přibližovat se k danému cíli. Realizace programů je ideální ve společnosti vrstevníků. Jedním z neklíčovějších prostředků woodcrafterské výchovy je plnění orlich per neboli činů. Jedná se o sérii úkolů z mnoha různých oborů lidské činnosti, které jedince formují a rozvíjejí. Tyto činy jednak nabízejí nepřeborný počet námětů pro činnost po celý rok, ale také nastavují měřítka, jejichž dosažení je hnací silou rozvoje člověka v každém věku. Korálkové činy jsou úkoly zaměřené na všestranný rozvoj dětí ve věku čtyři až devět let. Jsou rozdělené do čtyř základních celků, tradičně označovaných jako světla, kde:

1. světlo obsahuje činy zaměřené na fyzické aktivity a tělesný rozvoj dětí,
2. světlo obsahuje činy zaměřené na rozvoj vědomostí, pozorování přírody a vytváření vztahu k našim kulturním hodnotám,
3. světlo obsahuje činy na rozvoj rukodělné a duševní tvořivosti,
4. světlo obsahuje činy na rozvoj vztahu k životnímu prostředí, budování sociálních vztahů, vůli, pomoc ostatním.

Každé má tři úrovně. První úroveň je určená pro předškoláky, druhá pro prvňáky a druháky, třetí pro třetíáky a čtvrtáky. Děti si ale mohou podle svých možností a bez ohledu na věk vybírat jednotlivé úrovně. První světlo obsahuje atletické disciplíny, gymnastiku, šplh, míčové hry, pěší turistiku, přespání v přírodě, cyklistiku, plavání, vodáctví, zimní sporty, otužování, lukostřelbu a cvičení paměti. Druhé světlo obsahuje znalosti o počasí, vesmíru, času, přírodninách a zvířatech, zeměpisu, práce s mapou a buzolou, státní symboly. Třetí světlo obsahuje výtvarné, hudební a dramatické dovednosti, čtení, vyprávění, tradiční zvyky, uzlování, šití a práci s materiály, práci s nožem, sekerou a pilou, tábornické dovednosti. Čtvrté světlo je cíleno na rodinu, místopisné znalosti, sběr a

zpracování přírodních surovin, vaření, hygienu, první pomoc, hry, sebeovládání a osobnostní dovednosti. Po splnění jednotlivých činů je následně dítěti přidělen korálek. Klíčovou osobností je náčelník kmene nebo rodič, který by měl připravit takový program, aby zaujal dítě k plnění nových činů v rámci všech čtyř světél. Po splnění určeného počtu korálků získá dítě titul Lóže skřítků. Takto nastavený systém vytváří silnou motivaci s touhou po ocenění a veřejnému uznání. Udílení korálků proto probíhá slavnostní formou při nějaké slavnostní příležitosti. Z takto získaných korálků navléká dítě náhrdelník, který využívá při sněmech nebo dalších slavnostních setkání kmene. Po získání titulu Lóže skřítků obdrží dítě barevnou samolepku, kterou si nalepí do přehledu titulů.

Ve věku kolem devíti let jsou pro většinu dětí bez obtíží splnitelné všechny činy, pro které se rozhodnou. Pak je obvykle nejvyšší čas přejít na plnění orlích per pro Malou lóži určených pro děti ve věku 10 až 15 let. Splněné korálkové činy nejsou převoditelné na orlí pera platná v Malé lóži, ale pokud si skřítci, jejich rodiče nebo náčelníci povedou v zápisníku dobrou evidenci, lze na jejich plnění navázat doplněním chybějících podmínek (Lunerová, Lehká et al., 2014).

2.4 Táboření ve stylu woodcraftu

Zásadním výchovným prostředkem woodcraftu je pobyt v přírodě především formou celoročních víkendových výprav do lesů a horských oblastí a vícedenního táboření. Největší dopad na rozvoj jedince mají vícedenní pobyty, ať už putovní nebo stanové na tábořišti. Cílem těchto aktivit je využívat přírodu a její zdroje. Tomu je uzpůsobena i programová náplň, která je postavena na využívání ohně, vody, země a vzduchu. Táboření velmi účinně přispívá k vytváření vztahů mezi účastníky a tvorbě přátelských vztahů.

Táboření ve woodcrafterském stylu je tak alternativou k dnešnímu často uspěchanému a povrchnímu životnímu stylu bez skutečných životních cílů. Jedná se o skutečné umění.

Woodcrafterské táboření vychází z několika zásad:

- táboření vede bezprostředním stykem s živly a přírodou k jejich hlubšímu vnímání
- je to praktická škola dovedností tábornického umění
- obsahuje jistou mírou primitivismu

- je malebné
- vyznačuje se duchem pospolitosti
- má kouzlo táborového ohně
- musí být doplněno výchovným programem
- nutně směřuje k duchovnímu rozměru
- je bezpečné

Letní táboření je životní filozofie, ze které se mohou účastníci radovat v rámci běžných věcí, jako je pozorování přírody, východ slunce, komunikace s kamarádem. Zároveň pomáhá rozvíjet estetické cítění táborníků a nastavení životních hodnot (Porsch et al., 2011).

Letní tábor je „vyvrcholení celoroční aktivity, realizace mnoha plánů a příprav. Také prověření toho, co jsme se v průběhu roku naučili“ (Stárek, 1996, s. 1).

Mezi základní tábornické dovednosti patří práce s nožem a sekerou a pilou, stavba týpí a jeho interiéru, budování dalších táborových staveb nutných pro jeho chod od ohniště, přírodní saunu, kuchyni s jídelnou po latrínu a prostor pro osobní hygienu. Při woodcrafterské vícedenním táboření jsou pro ubytování využívána týpí. Jedná se o velký stan kuželového tvaru, který původně sloužil jako obydlí indiánů. Týpí se dobře staví, je prostorné a dobře větratelné. Tyto stany mají různé rozměry. Nejčastěji je využívána 5 a 6 metrová velikost, která je ideální pro skupinu 4 – 6 táborníků, kteří si po obvodu budují nízká lůžka z přírodních materiálů. Výhodou tohoto typu táboření je možnost udržování ohně uprostřed stanu. Uvnitř týpí se po celém obvodu zavěšuje cca 2 m vysoký pruh rosné plachty tzv. lining, který slouží pro lepší odvod kouře i jako izolační vrstva. Rovněž má dekorativní význam. Součástí tohoto typu táboření jsou nejen zážitky, ale i výroba různých věcí, které jsou dále při táboření využívány. To přispívá i k osobnostnímu rozvoji táborníků. Táboření v týpí vzhledem k uvedenému přináší nejenom programovou náplň a zábavu, ale i odpovědnost při udržování otevřeného ohně nebo svádění kapek vody po tyčích při deštích.

Programová náplň těchto táborů tedy obsahuje jak výrobu indiánských a woodcrafterských věcí, tak hry, výlety i zabezpečení každodenních činností v rámci provozu tábora. Při realizaci programu je důležité vycházet z příjemné rodinné atmosféry. Během tábora se dodržují různé zvyky a tradice (Macek et al., 2021).

Každý tábor má svůj časový rozvrh dne, který obsahuje ranní rituál, osobní hygienu, dopolední program mezi snídaní a obědem, osobní volno, odpolední program, po večeři večerní program a večerní hygienu. Z důvodu motivace je u dětských táborů využívána táborová hra, která se skládá z dílčích her a úkolů. Ty jsou realizovány v průběhu celého tábora. V některých kmenech je navázána na celoroční činnost. Do programu jsou zapojeny i každodenní táborové činnosti. Za splnění jednotlivých částí získávají účastníci bodové ohodnocení. Hra se připravuje přímo na dané prostředí tábora, věk a pohlaví účastníků, jejich zájmy a záliby. V průběhu dne se zařazují různorodé činnosti tak, aby měl denní program dynamiku. Nezapomíná se ani na táborový sport. Často se pro zpestření pobytu v táboře využívá i jednodenní nebo vícedenní putování, které zároveň slouží k poznání okolí.

Účastníci se podílejí i na zajištění nákupů potravin. Program tábora počítá i s průběžným plněním činů, proto jsou začleněny vyráběcí činy, táborová věda, zábava a stavby.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkum se zaměřuje na vliv woodcraftu a letního (rodinného) táboření předškolních dětí očima rodičů. Rozhovory jsou následně analyzovány. Pro práci je použit kvalitativní výzkum. Na základě zvolených cílů jsem vytvořila výzkumné otázky, které jsou naplněny formou nestrukturovaného rozhovoru, jež obsahuje výzkumná část práce.

3.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem je prozkoumat představy rodičů o vlivu výchovy woodcraftem a letního táboření na rozvoj předškolních dětí. V návaznosti s hlavním výzkumným cílem vznikají dílčí výzkumné cíle, které jsou specifikovány v dílčích výzkumných otázkách.

Dílčí výzkumné otázky:

VO0: Jaké byly důvody rodičů, pro vzdělávání jejich dětí formou woodcrafterských aktivit?

VO1: Jak rodiče vnímají rozdíl mezi nejen svými předškolními dětmi, které se vzdělávají a které se nevzdělávají v rámci woodcraftu?

VO2: Jaký dopad mělo podle rodičů letní táboření na rozvoj jejich dítěte?

3.2 Výzkumný soubor

Výzkumu se celkem účastnilo sedm participantů. Z toho čtyři ženy a tři muži. Vybraní participaci jsou z různých lokalit České republiky.

Tabulka č.1 blíže specifikuje participaci, a to na základě lokality, věku a pohlaví. Participaci jsou označeni kódem „R“ a pořadovým číslem uskutečňovaného rozhovoru.

Tabulka č.1: Charakteristika participantů výzkumu.

Označení rodičů (LLM)	Lokalita	Věk	Pohlaví
R1	Zlín	64 let	Žena
R2	Praha	46 let	Muž
R3	Zlín	38 let	Žena
R4	Zlín	35 let	Žena
R5	Praha	41 let	Žena
R6	Plzeň	47 let	Muž
R7	Olomouc	34 let	Muž

R1 - prvním participantem je žena ve věku 64 let. Žena působila příjemným dojmem, byla komunikativní, slovní zásoba byla široká. Mluvila věcně a odpovědi byly zaměřeny na životní zkušenosti. Životní způsob v rámci woodcrafterského stylu ji naplňuje.

R2 - druhým participantem byl muž ve věku 46 let. Muž byl komunikativní, odpovídal věcně na dané otázky. Viděl nejen pozitiva předškolních dětí vzdělávané v rámci woodcrafterského stylu, ale i zápory, které děti ovlivňují.

R3 - třetím participantem byla žena ve věku 38 let. Žena hovořila samostatně se zaujetím pro táboření a výchovu předškolních dětí.

R4 - čtvrtým participantem byla žena ve věku 35 let. Žena byla velmi komunikativní se širokou slovní zásobou, při rozhovoru prezentovala velké množství zkušeností a znalostí s tábořením a životem v přírodě.

R5 - pátým participantem byla žena ve věku 41 let. Žena hovořila samostatně se zaujetím pro způsob přírodního táboření a výchovu předškolních dětí.

R6 - šestým participantem byl muž ve věku 47 let. Ačkoliv muž souhlasil s rozhovorem, tak dlouho váhal jak odpovědět a působil nepřístupně. Odpovídal stručně na položené otázky.

R7 - sedmým participantem byl muž ve věku 34 let. Muž působil velmi příjemně a vstřícně. Byl velmi komunikativní se širokou slovní zásobou a jeho zkušenosti byly přínosem pro vedený rozhovor.

Participant R1 až R7 se aktivně zúčastňují aktivit spojených s nabídkou jednotlivých kmenů Ligy lesní moudrosti a jejich rodinného táboření.

3.3 Zpracování analýzy dat

V rámci práce byl zvolený kvalitativní design výzkumu. Použila jsem metodu nestrukturovaného rozhovoru. Interview „umožňuje úplnou volnost odpovědi. Takové interview přináší nové, často nepředpokládané informace. Na druhé straně se však tyto údaje obtížně vyhodnocují“ (Gavora, 2010, s. 111).

Rozhovory probíhaly v měsíci lednu až únoru 2023 s participanty z různých krajů ČR. Audio nahrávky byly pořízeny za pomoci diktafonu, a následně byla provedena transkripce.

Záznamy rozhovorů jsem přepisovala jednotlivě po jejich ukončení. Před samotnou analýzou jsem nahrávky opět poslouchala. Vnímala jsem tón hlasu a připomínala jsem si participantovu neverbální komunikaci.

Analýzu dat jsem prováděla metodou „Interpretativní fenomenologické analýzy“. Přepsaný rozhovor jsem vložila do tabulky, která má tři sloupce. První sloupec slouží pro vznikající témata, prostřední sloupec obsahuje daný rozhovor a pravý sloupec slouží jako místo pro poznámky a komentáře k rozhovoru. S textem jsem pracovala tak, že jsem modře zvýraznila věty důležité svým obsahem. Vzniklá témata jsem si seskupovala do skupin podle provázanosti. Tento způsob jsem použila ve všech sedmi rozhovorech. Na závěr analýzy jsem vyhledávala témata pro všechny společná, která jsou uvedena v části 4.2.

3.3.1 Ukázka analýzy textu R4

Tabulka č. 2: Ukázka analýzy dat k rozhovoru s R4

Vznikající témata	Ukázka rozhovoru	Počáteční komentáře
	Jaký byl Váš důvod vzdělávat vaše děti formou woodcrafterských aktivit?	
Životní styl Osobní zkušenost Táboření Děti Táboření a celoroční aktivity Nové přátelské vztahy	<p>Ono to souvisí s naším životním stylem i s mou profesí. Já se zabývám enviromentální výchovou a pracuji jako koordinátorka a lektorka ekologické výchovy v jedné neziskovce. A ty naše volnočasové aktivity tomu odpovídají, že se snažíme být hodně v přírodě. Od dětství mě moji rodiče mě vedli k táboření.</p> <p>My jsme s mužem často jezdívali pod stan a na různé čundry.</p> <p>Když se nám narodily děti, tak se samozřejmě svezly s tímto životním stylem.</p> <p>Když se narodil syn, tak jsme jezdívali tábořit s trošku jinou komunitou, tam to nebylo o woodcraftu, ale tam jsme dělali letní táboření na různá zajímavá témata.</p> <p>Manžel má, vazby na lidi z olomouckého kraje a na jednoho kamaráda, který se pravidelně právě zúčastňoval woodcrafterských táborů. No a on nám nabídl možnost se takového tábora zúčastnit. Pozval nás a komunita s tím souhlasila. Na woodcrafterský tábor již jezdíme 6 let. S touto komunitou absolvujeme i další aktivity v průběhu roku např. sjíždět vodu, nebo jiné společné akce, pro celé rodiny.</p>	<p>Tématem jsou woodcrafterské aktivity. R4 je vstřícná a komunikativní. Předností je pro ni životní styl, volný pohyb v přírodě spojený s tábořením. S dětmi se nic nezměnilo. Rodinná tradice pokračuje. Táboření bylo dále náplní volného času. Příležitost zkusit něco jiného. Vstup do komunity byl výzvou. Začala nová kapitola, moci zažít nejen s dětmi i něco jiného a to po celý rok. Navázání dalších vztahů mezi rodinami a spolupráce je velmi důležité.</p>

	Od jakého věku byste doporučila vzdělávat děti woodcraftem?	
Věk dětí	My jsme začali jezdit pod stan nebo tábořit úplně od miminek, synovi nebyl ani rok a dceři 3 měsíce . Já si myslím, že je moc důležitý pobyt v přírodě a věk nehraje roli, začít se dá kdykoliv . Proto mám pocit, že společnost se odcizuje přírodě a že proto to vypadá tak, jak to vypadá. Mnozí lidé si vlastně neuvědomují, že svým chováním životní prostředí a přírodu úplně likvidují .	Věk dětí pro táboření nehraje roli, rodiče jim pomáhají zvládat překážky. Vedou je k samostatnosti. Mají-li strach, zasáhnou. Důraz je kladen na souznění s přírodou nejen brát, ale i dávat a tím cíleně vychovávat děti. Učí se od předků. Indiáni brali jen, co spotřebovali a s pokorou. Poděkování jim není cizí, výchova ke skromnosti a úctě nejen k přírodě, věcem, ale i k sobě.
Pochopit přírodu	Mají pocit, že si můžou brát, že se jedná o neomezený přísun přírodních zdrojů, ale nevracejí zpět a nesnaží se ji chránit.	Důraz je zde kladen na seberealizaci v přírodě a její uctívání.
Zodpovědnost	A osobně si myslím, že je strašně důležité vést děti úplně od nejmenšího věku. K úctě k přírodě a k tomu, že jsme její součástí. Pokud respektujeme sebe, respektujeme tím i přírodu a naopak . Máme se cítit být její součástí, chránit všechny tvory a mít k nim úctu.	Jaké pocity v ní vyvolává neúcta k přírodě? Je velmi pohoršena chováním lidí.
Vnímat, chránit a být součástí přírody.	A právě to je myšlenka starých indiánů, která se mi strašně líbí. Indiáni vnímají i rostliny jako bytosti, vlastně mají úplně jiný pohled na svět než my , západní kultura. Cení si slunce, vesmíru, všeho, co žije, co roste na planetě a uctívají to. Když už si něco vezmou, tak jen proto, aby mohli žít. Mají rituály, kterými poděkují duchům, že se mohou najíst, poděkují duši uloveného zvířete, že jim odevzdala tělo, aby mohli žít, a to všechno mi přijde pěkné. Zároveň je přirozené, když si toto uvědomíme, tak cítíme úctu k tomu, že si bereme něco z přírody, co je její přirozenou součástí a děkujeme za to, že to máme.	Je zde patrný velký obdiv k přírodě a životnímu stylu indiánů. Proto je zde kladen velký důraz na výchovu dětí ve
Žít podle vzoru	A protože není na všech místech naší planety toto samozřejmé, že lidé mají co jíst, mají třeba čistou vodu, mají střechu nad hlavou, tak proto mi to přijde krásné a	

	myslím si, že je důležité k tomu děti vést, i když to možná někdy zní pohádkově, ale mě ta indiánská filozofie přijde úplně úžasná.	woodcrafterském stylu a věk proto není podstatný. Začít se dá kdykoliv.
	Vnímáte rozdíl mezi předškolními dětmi, které se vzdělávají a které se nevzdělávají v rámci woodcraftu?	
Srovnání Dovednosti Samostatnost Spolupráce rodičů Psychická odolnost Důvěra	Myslím si, že můžu malinko srovnávat, protože v rámci své praxe pracuji s různými cílovými skupinami, jako jsou učitelé a děti předškolního věku až po středoškoláky. Když to srovnám s mými dětmi, jak oni přistupují k přírodě, třeba jak se tam chovají i z toho praktického hlediska, jak se umí pohybovat v lese, že si umí vzít nůž, nebo něco vyřezat, pomoci naštípat dřevo, založit oheň, a tak si myslím, že to není úplně přirozené jako pro děti, které v tom nežijí, nemají možnost nebo rodiče jim nedovolí, aby si to vyzkoušeli, protože mají strach. Což chápu, je to přirozené, ale i pohyb v přírodě, strach z temného lesa, i když musím říct, že moje děti i přes to, že jsou zvyklé od malička být v lese, chodit na noční výpravy a ten strach tam je pořád, taky s tím zápasíme. Ne vždy se nočních aktivit chtějí zúčastňovat bez nás, tak tam prostě jdeme s nimi, abychom je podpořili. Ale myslím si, že jsou takové obratnější než děti, které k tomu nejsou vedeni. Když svoje děti srovnám s ostatními, jsou zručnější, umí se rozhodovat, pohyb je pro ně přirozený. Jsou prostě otrkanější, jak se u nás říká.	Zkušenosti jsou se všemi věkovými skupinami dětí. Vztahy k přírodě jsou různé, záleží na rodičích, pohodlnost, strach, digitální technologie, které ovlivňují dozrávání dětí. Pak se necítí komfortně, když nemají svoji postel, mobil. Dovednosti a fyzická zdatnost pak ovlivňují i další vývoj? Děti vedené woodcraftem mají jednodušší start. Mívají i upřímnější vztahy s rodiči, věří jim.

	V čem vidíte smysl letního táboření a jaký má vliv na Vaše děti?	
<p>Setkání s LLM</p> <p>Dovednosti</p> <p>Schopnosti</p> <p>Komunikace</p> <p>Letní tábor</p> <p>Vzájemná spolupráce dětí</p>	<p>Tak jednak v potkávání se s komunitou, která je vlastně velmi inspirativní a tím, že jsou z jiného kraje než my. Vídáme se dvakrát maximálně třikrát do roka. Výsledkem je utužení vazeb. Děti se naučí spoustu nových dovedností, protože tak jak rostou rok od roku, tak dělají různé další aktivity. Učí se různým dovednostem, schopnostem, komunikaci a rituálům. Je to právě taková úcta k přírodě k matce zemi, jak říkají indiáni. To učíme s mužem celoročně, to není pro nás nic nového, v tom se tak přirozeně pohybují a v tom vidím ten největší smysl poznávání, potkávání se s komunitou, rozvíjení vazeb, a především dovednosti, které se tam učí. Nejdůležitější je pro nás rodinný tábor, to není žádná organizace. To si vlastně tvoříme my rodiče a jsou tam děti ve věku od půl roku až po 15 – 16 let. Setkává se tam široká věkově heterogenní skupina. A protože se znají už dlouhá léta, tak si tvoří v komunitě, mikro komunity, ale super je, že vlastně i ty starší těm mladším pomáhají a ti mladší se učí od těch starších a ty starší jsou zase v roli těch pečovatelu. Myslím si, že je to velmi obohacující pro všechny věkové skupiny dětí.</p>	<p>Důležitý je kontakt s ostatními kmeny, jejich spolupráce, komunikace a předávání zkušeností. Důraz na vazby a kamarádství. Opakovaně se vracíme k ochraně přírody, je to velké vnitřní nastavení. Setkávání s dalšími rodinami na letním táboře je vyvrcholením celoročních aktivit. Tady se uplatňuje výchova - pomocí druhým – mladším a není to evidentně přítěží pro starší děti. Rodiče z tohoto jednání mají dobrý pocit.</p>

	Máte ve vašem táboře připravený cílený program nebo jednáte spontánně?	
<p>Programová náplň a hry</p> <p>Spolupráce</p> <p>Komunitní kruh</p> <p>Hry</p> <p>Rozvoj dovedností</p> <p>Praktické dovednosti.</p> <p>Spolupráce</p> <p>Samostatnost</p>	<p>To gro, tedy celotáborovou linku a program vymýšlí kamarádka, která je učitelka, ona si to užívá a připravuje si to. Vždycky nás požádá, o spolupráci a každá rodina přidává nějakou aktivitu v rámci určitého dne. Jedná se o doplňkové aktivity, ale postaveny tak, aby se to prolínalo celým programem, tou linkou, aby to navazovalo. Program je vždy postaven na příběhu, který se dětem průběžně čte u ohně. Potkáváme se u komunitních kruhů u ohně, kde si děti poslechnou část příběhu a na základě toho děti plní dané aktivity. Jsou zaměřeny na rozvoj dovedností zálesáckých, na utužení kolektivu, ale i třeba takové soutěže, kde se pracuje s takovou dynamikou dané skupiny a samozřejmě večer probíhají stezky. Takové aktivity jsou naplánované. Mezi další zajímavé aktivity pro děti patří zkušenost, že si děti samy uvařily oběd, musí si nějakým způsobem v lese, umět získat suroviny. Plněním různých úkolů se jim stávají dostupné, a z nich vaří oběd. Musí si umět, udělat ohniště a založit oheň. V kotlíku si uvaří oběd a pak s ním příběhnou do tábora a my dospělí ochutnáváme a dáváme body nebo hlasy. Na jednotlivé činnosti jsou děti rozděleny do různých týmů. Snažíme se, aby to nebylo soutěžení mezi týmy, proto se děti různě střídají, týmy tedy nejsou od začátku do konce stejné. Spíš jde o překonávání sama sebe, ten výstup z komfortní zóny. Starší děti mají za úkol odejít na noc z tábora, každý sám za sebe a spát třeba i mimo tábor. Nesmí na sebe vzájemně vidět, ale musí vidět oni na tábor, aby nebyly až tak daleko. Jsou v lese každý za sebe.</p>	<p>Příprava tábora je důležitá pro všechny. Každý má možnost se zapojit a uplatnit své znalosti a zkušenosti. Spolupráce všech je důležitá. Důraz je kladen na zapojení všech věkových kategorií. Různými poznávacími činnostmi ve skupinách se děti učí spolupracovat. Předpokládá se zkušenost starších, kteří ji předávají dál. Radost z výsledků, pokud uspějí je ohodnocena. Tedy i zde je soutěživost? Cílem je získat korálky nebo pera. Děti jsou soutěživé a chtějí být odměňovány. Samostatnost při hrách, ochrana přírody a týmová spolupráce to je cílem letního tábora.</p>

	Od jakého věku jsou děti schopny být takto samostatné?	
Samostatnost	Zkouší to zhruba od deseti let . Když, ale převládne strach , tak jdou ve dvojicích a u mladších s nimi jde rodič , ale spí mimo tábor pod širákem nebo sebou vytvořeným přístřeškem.	Překonání strachu být sám. Spolupráce s rodiči u mladších dětí vyvolává pocit bezpečí.
	Máte o jejich pohybu přehled, když si myslí, že je nevidíte?	
Odpovědnost	Dohlíží se, hodně záleží na zkušenostech dětí. Ale v podstatě o všech jasně víme.	V průběhu celého tábora rodiče mají přehled o tom, co kdo dělá. Za svoje děti si ručí sami.
	Při udělování korálků a orlích per hraje u vás na táboře věk dítěte roli?	
Korálkové činy a pera Radost z úspěchu Tvořivost Dovednost	Nemáme to rozdělené, že do deseti let korálky a nad deset let pera , ale dostávají totéž. Snažíme se, aby věk nehrál roli. I mladší děti, mohou dělat aktivity pro starší, aby to bylo tak svobodné pro ně. No a samozřejmě se každý večer u ohně vyhodnocuje den , jak se komu dařilo. Vždy za splněné úkoly dostanou korálky nebo orlí pera. Děti si potom tvoří vždycky nějakou ozdobu, vyrábí si buď čelenku, také si děti šily mokasíny a korálky si zašivaly do částí různých oděvů jako ozdoby. Jednou sbíraly vlněné provázky, které představovaly jejich ctnosti. Za každou ctnost dostávaly barevné provázky, které si potom vázaly na dřevěné hole, které si sami připravovaly, a to tak, že si je ořezaly, čistily a vyřezávaly do nich různé ornamenty. Na konci táboření probíhá taneční slavnost, a děti si oblékají oděvy a ozdoby, které si v průběhu tábora vyráběly. Na slavnosti se tančí a zpívají indiánské písně.	Rozdělování korálků a per je odměnou za splněné úkoly. Záleží na dítěti, jak je šikovné, jak je využije. Taneční slavnost je ukázkou dovednosti a kreativity. Nadšení ukázat a překvapit ostatní svými výrobky u ohně.

4 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Získaná data vychází z nestrukturovaných rozhovorů s rodiči, kteří vychovávají a vychovávali děti woodcrafterskými aktivitami nebo umístili své dítě do woodcrafterského oddílu. Vztah k přírodě a výchova přírodou je pro ně stále aktuální i přesto, že žijeme přetechvizovaný životní styl. Získané informace jsem uspořádala do tabulek, kde jsou interpretované výzkumné cíle.

Tabulkač.4v části 4.1 obsahuje shrnutí analýzy nestrukturovaných rozhovorů.

Tabulka: R1

Mít své místo	Komunikace	Aktivity s předškoláky	Táboření
<ul style="list-style-type: none"> • Zapojení do LLM • Kladný vztah k přírodě • Dobrovolnost • Princip řádu • Sounáležiosť 	<ul style="list-style-type: none"> • Chyběl nějaký dospělý člověk • Nadšení • Zodpovědnost • Generační nevázanost 	<ul style="list-style-type: none"> • Práce s dětmi • Předávat zkušenosti • Rodinné pokračování • Korálkové činy 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj vlastností dítěte • Obejít se bez moderních technologií • Seberozhodování • Celoživotní učení • Ukázat svoje dovednosti

Participant R1 mimo jiné uvedl že

„Pro rozvoj předškoláka má woodcraft několik hlavních zásad. Už od malička jsou děti vedeny k táborovému životu.“

„Scházejí se v týpí kolem táborového ohně, takže si v sobě budují pocit sounáležitosti, že patří do určité skupiny a tím si budují základní lidské vlastnosti.“

„...aby děti něčeho na táboře dosáhly, musí spolu spolupracovat. Tím rozvíjejí sociální dovednosti.“

„Děti se učí dodržování pravidel, vnímat určitý systém a řád a pochopit zákonitosti přírody.“

Tabulka: R2

Navázat přátelství	Uplatnit své dovednosti	Osobní zkušenost	Letní táboření
<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráce rodičů • Řízení kmene • Věk není důležitý 	<ul style="list-style-type: none"> • Svobodný pohyb v přírodě • Stát se součástí přírody • Spolupráce • Společná příprava programu 	<ul style="list-style-type: none"> • Důraz na pouto mezi rodičem a dítětem • Důraz na výchovu 	<ul style="list-style-type: none"> • Důležitá motivace • Seberealizace • Umět se zabavit • Formování osobnosti • Umět něco sám vytvořit a být na to hrdý • Korálkové činy • Vzdělávání dětí

Participant R2 zmínil že

„Pro předškoláky je nejlepší, když mohou plnit korálkové činy na táboře pohromadě.“

„Během roku je pak plní individuálně.“

„Při rodinném táboření je částečně pro děti připraven konkrétní program, ale zároveň mají dost volného prostoru, jak žít svůj život v divočině.“

„Děti se do činností vždy ponořily naplno.“ „Stávaly se součástí přírodního prostředí, a to je nějakým způsobem formovalo.“

Tabulka: R3

Osobní zkušenost	Hledání	Předávání zkušeností	Táborské dovednosti
<ul style="list-style-type: none"> • Dětství s woodcrafem • Adaptace v přírodě • Věk nehraje roli • Zodpovědnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Návrat a souznění s přírodou • Setkávání v LLM 	<ul style="list-style-type: none"> • Sdílení zkušeností • Rodinné pokračování • Spolupárce mezi dětmi 	<ul style="list-style-type: none"> • Umožnit dětem dobré zážitky • Plnění úkolů • Sebevzdělávání • Motivace • Společná příprava programu • Učení nápodobou • Korálkové činy

Participant R3 mimo jiné uvedl že

„Hodně využívaly velké hry, které pořádá Liga lesní moudrosti. Tam se děti mezikmenově propojovaly. To bylo velmi důležité pro navázání nových kamarádství.“

„Na táborech jsme pořádali hodně sportovních aktivit, které byly zaměřeny na plnění korálkových činů.“

„Děti dostávají při pobytu v přírodě nové impulsy. Je pro ně normální, že musí jít na dřevo, je pro ně normální chodit se koupat do potoka a pomoc při táborových stavbách.“

Tabulka:R4

Svoboda pohybu	Setkávání	Myslet na budoucnost	Dovednosti na táboře
<ul style="list-style-type: none"> • Woodcrafterské tábory • Věk nehraje roli 	<ul style="list-style-type: none"> • Život v přírodě • Rituály • Zapojení do LLM • Spolupráce s ostatními kmeny 	<ul style="list-style-type: none"> • Předávání zkušeností • Ochrana přírody • Psychická odolnost • Vedení dětí • Spolupráce s rodiči • Korálkové činy 	<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráce mezi dětmi • Rozvoj dovedností a schopností dětí • Samostatnost a týmová spolupráce • Radost z výsledků • Společná programová náplň • Ukázat svoje dovednosti • Svobodný pohyb v přírodě

Participant R4 mimo jiné uvedl že

„V rámci své praxe můžu srovnávat různé cílové skupiny od dětí předškolního věku až po středoškoláky. Jak přistupují k přírodě, jak se tam chovají, jak se umí pohybovat v lese, jak umí našťipat dřevo a založit oheň.“ „Toto nejsou úplně přirozené činnosti pro děti, které v tom nežijí a které si podobné aktivity neměly možnost vyzkoušet.“

„Děti se při táboření naučí spoustu nových dovedností, učí se komunikovat, využívají rituály. Tím, že se v tomto prostředí pohybují přirozeně, vidím ten největší smysl poznání včetně rozvíjení vazeb v komunitě.“

„Je skvělé, že starší děti pomáhají mladším a ti mladší se vzájemnou spoluprací učí.“

Tabulka: R5

Rozvoj	Sdílení vztahů	Očekávání	Táborové aktivity
<ul style="list-style-type: none"> • Dětství s woodcraftem • Životní styl a svoboda pohybu • Přijmutí zodpovědnosti • Vstup do LLM 	<ul style="list-style-type: none"> • Potřeba přátel • Setkávání na táboře a jeho budování 	<ul style="list-style-type: none"> • Předávání zkušeností • Pochopení přírody a její ochrana • Celoživotní učení 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivace dětí • Žít bez digitálních technologií • Hledání nových cest k zábavě a řešení problémů • Socializace • Samostatnost • Náplň táborových her • Seberozhodování • Pomoc druhým • Korálkové činy

Participant R5 mimo jiné uvedl že

„Dcerám bylo okolo čtyř let, když s námi poprvé tábořily v týpí a my jsme se snažili něco zakořenit.“

„Starší dcera si během tohoto táboření uvědomila, že se snažíme žít v přírodě bez tabletu a power banky, takže přišla na to, že lze fungovat i bez těchto digitálních technologií, ačkoliv doma by to stále vyžadovala.“

„Přišlo mi to jako nejpodstatnější, že jsme dokázali děti zabavit dobrým programem.“

„Předškoláci v našem kmenu mi přijdou velmi tvární, že rychle zaplují do aktivit a je vidět, že jsou podobného ražení jako já.“

„Když k nám do kmenu přijdou děti starší, například desetileté, tak mi přijde, že si déle zvykají na náš režim než předškoláci.“

„Výhoda předškolních dětí je, že se tolik neptají proč a přijímají věci přirozeně, tak jak jsou.“

Tabulka: R6

Osobní zkušenost	Setkávání s přáteli	Nebýt zaskočen	Táborové dovednosti
<ul style="list-style-type: none"> • V LLM od dětství • Rodinný způsob táboření • Svoboda pohybu v přírodě 	<ul style="list-style-type: none"> • Setkávání v LLM • Společné hry 	<ul style="list-style-type: none"> • Řešit nečekané situace • Korálkové činy 	<ul style="list-style-type: none"> • Samostatnost • Schopnost improvizace • Umět se zabavit • Mít radost z výsledku • Získávání zkušenosti • Rozvoj dovedností • Společná tvorba programu

Participant R6 mimo jiné uvedl že

„Velký vliv je v samostatnosti dětí, schopnosti poradit si třeba s nečekanou situací, nebo s nějakým problémem a vyřešit ho v partě dětí.“

„Takže smysl vidím v samostatnosti a získávání zkušeností.“

„Je spoustu podobných směrů, které člověku dávají podobné zkušenosti, dokáží si poradit, mají zájem o přírodu a získávají znalosti o přírodě“

Tabulka: R7

Osobní zkušenost	Přátelství	Vést děti	Táborové dovednosti
<ul style="list-style-type: none"> • Dětství s woodcraftem • Věk není podstatný 	<ul style="list-style-type: none"> • Tvořit celoživotní vztahy • Potřeba komunikace • Důvěra 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodinné pokračování • Předávání zkušeností • Korálkové činy 	<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráce mezi věkově odlišnými dětmi • Motivace zažít něco nového • Není zde rivalita • Společná příprava programu

Participant R7 mimo jiné uvedl že

„Narodil jsem se rodičům do kmene, který vedli kvůli nám dětem. Dělali pravidelný program s ostatními rodinami, jak v průběhu roku, tak na táborech.“

„V současné době pokračuji ve vedení tohoto kmene s tím, že jsme více rodinní. Nemáme tolik vzdělávacích aktivit jako typický dětský kmen s pravidelnou činností, ale realizujeme především program pro děti předškolního věku.“

„Rodiče v kmeni připravují program pro nejmenší děti, aby byl co nejpestřejší.“

„Typické vyrábění indiánských výrobků se střídá se sportovními aktivitami, takže je naší snahou zkombinovat manuální zručnost s fyzickou zdatností.“

„Předškolní děti vzděláváme pomocí Korálkových činů, kde děti plní jednoduché úkoly a tím se postupně vzdělávají.“

„Na rozdíl od setkávání předškoláků ve školce si myslím, že je zásadní jejich setkávání jiným nezvyklým způsobem v přírodě. V tomto věku se vytváří parta kamarádů, se kterou budou vyrůstat dál. A to je vidět v některých rodinných kmenech. Tyto skupiny pak spolu dost často drží pohromadě i do budoucna.“

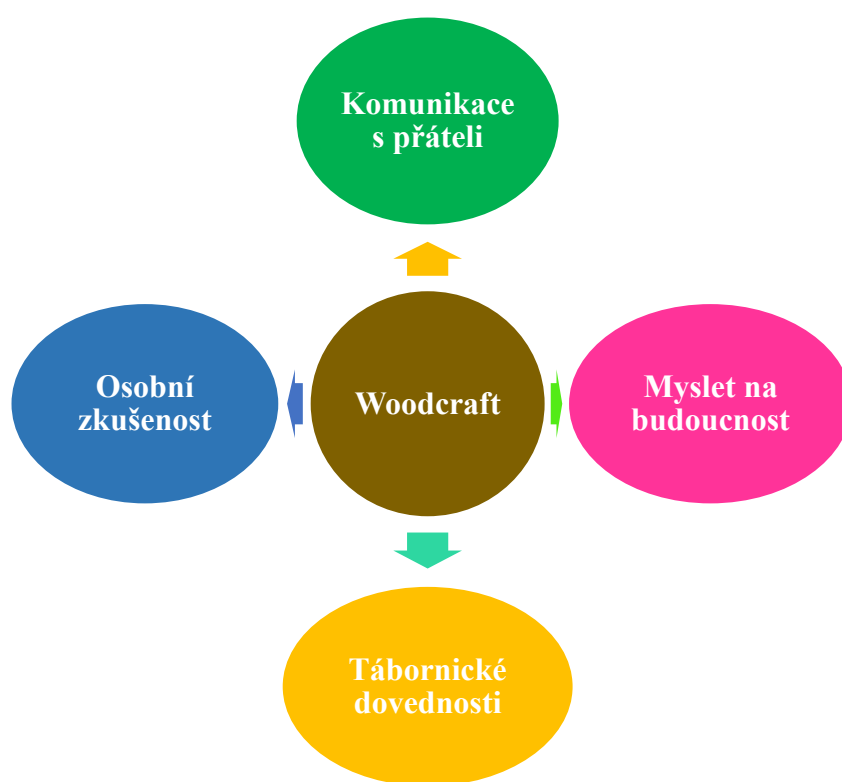
4.1 Interpretace společných dat

Tabulka č. 3: Interpretace společných dat

Osobní zkušenost	Komunikace s přáteli	Myslet na budoucnost	Tábornické dovednosti
<ul style="list-style-type: none"> • Dětství s woodcraftem • Chyběl dospělý člověk • Přijmutí zodpovědnosti • Fungovat bez elektřiny, sprchy • Svoboda pohybu v přírodě • Příroda a přírodní jevy 	<ul style="list-style-type: none"> • Potřeba komunikace a realizace • Náležitost někam patřit • Zapojení do LLM • Hry, které spojovaly i ostatní kmeny • Věk nehraje roli • Společná příprava her 	<ul style="list-style-type: none"> • Vedení dětí • Korálkové činy • Předávat zkušenosti • Kladný vztah k přírodě • Chránit přírodu • Psychická odolnost • Rodinné pokračování • Nemyslet jen na sebe • Předávání zkušeností 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivace • Řešení úkolů • Umět se zabavit • Sebevzdělávání • Mít radost z výsledků • Život bez digitálních technologií • Samostatnost na táboře • Rukodělné činnosti • Hry jako prostředek výchovy

4.2 Interpretace společných témat

Graf č.1: Interpretace společných témat

4.2.1 Tábornické dovednosti

R6 „Já myslím, že ten velký vliv je v samostatnosti dětí, schopnosti poradit si třeba s nečekanou situací nebo s nějakým problémem a vyřešit ho...“.

V průběhu dětských táborů a způsobu aktivit ve woodcrafteském stylu se děti vedou k přirozenému nabývání samostatnosti. Nejmenším dětem pomáhají rodiče a starší děti. Tím, že se děti podporují, vytváří se jejich sebevědomí zevnitř, snaží se zvládat a řešit dané úkoly samostatně podle vzoru zkušených táborníků či vedoucích. Samostatnost na táborech začíná péčí o své tělo (umýt se, obléci se), schopnost zajistit si potravu (připravit si svačinu, oběd, večeři), praktické dovednosti (připravit třísky, umět rozdělat oheň), postavit si přístřešek. Zvládání strachu při pohybu v noční přírodě, rukodělné a výtvarné činnosti. Táboření pohledem participantů je souhrn aktivit, které umožňují všestranný rozvoj pro dítě, jeho pobyt ve volné přírodě a dobrodružství přenocovat v týpí nebo ve vlastnoručně postaveném přístřešku. Na pobyt v přírodě se podle participantů těší nejen děti, ale i rodiče, kteří tam s nimi tráví svůj volný čas a pomáhají zabezpečit technické zázemí, hry, stravování a vše potřebné pro vytvoření prostoru dětem pro jejich aktivity a sebevzdělávání. Rodiče vidí, jak se jejich děti rozvíjejí, stávají se samostatnějšími a překonávají různé překážky při hrách nebo při řešení táborových úkolů. Výrazným výstupem je, že při táboření děti zapomínají na digitální technologie a takto strávený čas dokáží nahradit jinou činností.

4.2.2 Komunikace s přáteli

R1 „A to bych řekla, že je vlastně to přátelství, pocit sounáležitosti, to jsou takové ty vlastnosti - pomoc druhým...“.

Přátelství mezi rodinami a dětmi vzniká postupně na základě společně tráveného času. Pomoc a spolupráce při tábornických činnostech a táborových hrách je jednou ze základních vlastností utužení vzájemných vztahů. Na táborech a společných akcích se vytvářejí skupiny dětí, které spolu našli společné zájmy, chovají se k sobě ohleduplně a

upřímně. Při odloučení, netrpí pocitem prázdnoty, ale těší se na další setkání s možností prožít nové zážitky. Všichni participaci si zakládají na setkání se členy kmenu, a to nejen na letním táboření.

Při letním táboření se setkávají členové jednotlivých kmenů, kteří spolu sdílejí společné zážitky především formou her, hraní na kytaru, zpívání písní. Prostřednictvím společných zážitků zažívají pocity soudržnosti a sounáležitosti. Spojují je s dalšími lidmi, kteří mají rádi podobný způsob života. Společné zážitky pomáhají vybudovat okruh přátel, se kterými mohou mluvit o svých pocitech, problémech, radostech, úspěších a situacích, které probíhají v běžném životě. Jsou nezbytnou součástí mezilidských vztahů a vyvolávají vzpomínky na společně strávené chvíle.

4.2.3 Osobní zkušenost

R5 „To bylo to, k čemu jsem chtěla směřovat, odpojit se od civilizace a vrátit se k přírodě i moje děti“.

Všichni participanti se shodují na důležitosti propojení člověka s přírodou, protože působení přírody pozitivně ovlivňuje jeho život. Uvědomují si, že zachování a ochrana přírodních zdrojů je pro budoucnost dalších generací velmi důležitá nejen z ekologického hlediska, ale i z důvodu čerpání životní energie. Participaci vedou děti k ochraně přírody, a to nejen pozorováním, ale i k čerpání nezbytných přírodních zdrojů pro uchování života. Návrat k přírodě je proto významnou výzvou pro budoucnost. Letní tábory jsou proto zaměřeny na indiánské hry a původní indiánský způsob života v přírodě.

4.2.4 Myslet na budoucnost

R3 „...to je přesně to, co ji teďka jako začíná bavit, takže si může prostě odškrtnout nebo my jí odškrtnáme v sešitě korálkových činů splněné úkoly, potom na sněmu dostane přidělené korálky...“.

Korálkové činy pro skřítky jsou učeny dětem ve věku 4 až 10 let. Aktivity v duchu woodcrafterské výchovy tzn. pobyt v přírodě a její pozorování, ochranu životního

prostředí, výtvarné a rukodělné činnosti jsou uzpůsobeny této věkové skupině. Vydaná stejnojmenná kniha slouží jako zápisník, do kterého si děti, případně jejich rodiče kreslí nebo zapisují splněné úkoly, za které pak na sněmu kmene získávají korálky. Všichni participaci se v rozhovoru obrací k tomuto zápisníku, který je motivační pro každé dítě. Liga lesní moudrosti opakovaně vydává tyto publikace, které se týkají propracovaného vzdělávacího programu českého woodcraftu. Dalším přirozeným způsobem je získávání zkušeností pomocí nápodoby, k níž ideálně slouží i rodinný způsob táboření. Takto se děti ideálně formují pro jejich budoucí život a rozvoj.

5 SHRNUTÍ VÝZKUMNÝCH ZJIŠTĚNÍ

V této části jsou shrnuty závěry, které vyplynuly z analýzy získaných dat.

Cíle výzkumu, na které odpovídám s využitím dílčích otázek:

1) Jaké byly důvody rodičů, pro vzdělávání jejich dětí formou woodcrafterských aktivit?

Participantů na základě získaných zkušeností vycházejících z rodinného táboření, kde děti formou volnočasových aktivit učili žít a kladně se chovat v přírodě, podporují a rozvíjejí tento životní způsob u nové mladé generace. Nenásilnou formou hry poznávají fungování přírodního koloběhu a zároveň si vzájemně předávali formou her zkušenosti od starších členů. Woodcrafterské tábory jsou vyvrcholením celoroční činnosti, kde formou motivace plněním korálkových činů a orlích per, získávají psychickou odolnost, sebevzdělávání, samostatnost, zodpovědnost.

2) Jak rodiče vnímají rozdíl mezi nejen svými předškolními dětmi, které se vzdělávají a které se nevzdělávají v rámci woodcraftu?

Většina participantů na otázku odpověděla srovnáním od dětí předškolního věku až po středoškoláky. Děti, které s rodiči provádějí pravidelnou činnost nejen v LLM nebo se jenom zapojují do některých rodinných akcí, charakterizují participantů jako zodpovědnější, schopné se zodpovědně pohybovat v přírodě, nemyslet jenom na sebe, a umějí se dělit o své zkušenosti s ostatními dětmi. Dokáží se zapojit bez problémů do přípravy tábora, dokáží se sami zabavit, postarat se o sebe v rámci základních hygienických návyků a řešit samostatně úkoly. Na rozdíl od toho popisují děti, které přicházejí často bez rodičů, jako děti, kterým se musí věnovat zvýšená pozornost nejen z důvodů zajištění rodinného zázemí, tak v adaptaci táborových činností. Některé tyto děti se po absolvování rodinného tábora se vracejí, protože našly kamarády a v sobě schopnost se seberealizovat.

3) Jaký dopad mělo podle rodičů letní táboření na rozvoj jejich dítěte?

Většina participantů odpověděla na danou otázku kladně. Děti, které se účastní letního táboření, se vracejí fyzicky i psychicky odolnější, dokáží se soustředit na zadaný úkol např. plnění korálkových činů, jsou samostatnější, snadněji navazují přátelství. Rodiče, již starších účastníků táboření nejen pokračují ve woodcrafterském stylu života. Dokáží řešit vzniklé situace a snadněji zvládají různé pozice v zaměstnání. Umí operativně reagovat na různé podněty. Jsou schopni být vedoucím pracovníkem, bezproblémově zajišťovat jak volnočasové aktivity, tak i ty pracovní. Dokáží motivovat děti k lepšímu výkonu a být jejich vzorem. Jsou psychicky odolnější. Samozřejmě, že i mezi absolventy woodcrafteské výchovy se najdou jedinci, kteří nepokračují v tomto duchu, ale získané zkušenosti podvědomě využívají na své další životní cestě.

Hlavní výzkumná otázka, která byla stanovena pro práci:

Jaké jsou představy rodičů o vlivu výchovy woodcraftem a letního táboření na rozvoj jejich dětí?

Participantů se shodli na tom, že aktivity v rámci woodcraftu mají smysluplný dopad na rozvoj dětí i dospělých. Všichni vycházejí ze zkušeností získaných v rámci rodinného táboření. V rámci tohoto výchovného a vzdělávacího způsobu se děti učí žít a kladně se chovat v přírodě. Aktivity jsou realizovány formou hry, kde děti poznávají přírodní koloběh a zároveň si vzájemně předávají zkušenosti od starších členů. V rámci tohoto způsobu dochází i vytváření vzorů pro děti a tím se zvyšuje jejich motivace pro zvládání obtížnějších činností. Další pozitivní věcí je možnost celoroční činnosti v rámci kmene. Woodcrafterské tábory jsou vyvrcholením této celoroční činnosti, kde formou plnění korálkových činů a orlích per, získávají psychickou odolnost, sebevzdělávání, samostatnost a zodpovědnost. Děti, které se zapojují do woodcrafterských aktivit, jsou zodpovědnější a umějí se dělit o své zkušenosti s ostatními dětmi. Dokáží se zapojit bez problémů do přípravy tábora, dokáží se sami zabavit, postarat se o sebe v rámci základních hygienických návyků a řešit samostatně úkoly, jsou fyzicky i psychicky odolnější, dokáží se soustředit na zadaný úkol, jsou samostatnější, snadněji navazují přátelství. Dokáží řešit vzniklé situace. Umí operativně reagovat na různé podněty.

6 DISKUSE A LIMITY VÝZKUMU

V rámci výzkumu a následné analýzy dat se vyskytla určitá omezení, která měla vliv na výsledky práce.

První limit: Participanti nedokázali popsat svoje praktické zkušenosti z táboření, ve více než pár větách.

Druhý limit: Subjektivní vyjádření participantů.

Třetí limit: Obtížné shánění participantů s předškolními dětmi, kteří by souhlasili s rozhovorem pro diplomovou práci.

Průběh rozhovorů byl v přátelském duchu. Většina participantů byla vstřícná kromě jednoho, který reagoval pouze jednoslovným vyjádřením a měl problém s tím, proč mám takové téma, když nejsem členem Ligy lesní moudrosti. Odpovědi byly věcné a zaměřeny na vlastní životní zkušenosti. Životní styl v rámci woodcrafterského způsobu participandy naplňuje a vidí v něm smysl především při dalším generačním předávání znalostí a motivaci pro mladou generaci. Velkou výhodou a přínosem bylo aktivní zapojení participantů do činnosti jednotlivých kmenů Ligy lesní moudrosti a jejich rodinného táboření. Někteří participanti se rozhovořili o konkrétních aktivitách pro předškolní děti. Většina odpovědí se shoduje na významu typicky rodinného kmene, kde je věkový mix dětí od předškoláků po osmileté. Úskalím tohoto způsobu je na druhou stranu neúčast některých dětí na programu vzhledem k dobrovolnému a svobodnému rozhodování účastníků. Rodinné kmene takto fungují i několik generací. Při přípravě programu je často postupováno tak, že každá rodina zajišťuje jeden celodenní program. Participanti často uváděli, že velký vliv je v samostatnosti, schopnosti poradit si s nečekanou událostí. Můžou si vytvářet svoji hru v rámci fantazie. Rovněž kladli důraz na realizaci aktivit v přírodě a využívání přírodního prostředí a materiálu při programové náplni. V rámci rozhovorů zazněly i zápory, které děti ovlivňují. Výhodu v zapojení předškoláků do činností kmene vidí v tom, že jsou tvární a chtějí rozvíjet nové dovednosti v souladu se staršími vrstevníky nebo dospělými. Tímto způsobem získávají předškoláci podobný hodnotový systém. Budují si základní lidské vlastnosti, získávají pocit sounáležitosti. Toto nastavení se ale ve školním věku často mění a děti vyhledávají více individuální činnosti. Část jsou při rodinném táboření využívány sportovní aktivity. Rodinné kmene většinou nepreferují celotáborové hry, protože při nich dochází k soutěžení a cílem těchto kmenů je

především jít nějakou cestou a sami sebe někam dál posunout. Toto nastavení pak přenáší i na děti. V jednom z rozhovorů zaznělo, že jsou důležitá i mezikmenová setkání v rámci her, které pořádá Liga lesní moudrosti. Při těchto setkání dochází jak k předávání zkušeností, tak k navázání kamarádství, které často vydrží až do dospělosti. Zhruba polovina participantů odpovídala i na doplňkové otázky, které jsem položila, poměrně stroze v obecné rovině. Přesto se všichni shodují na prospěšnosti woodcrafterského způsobu života pro zachování dalším generacím. O tom svědčí i jejich názory, které podporují rozvoj a propagaci tohoto životního způsobu. Všichni se rovněž shodují na důležitém prvku v předávání zkušeností a rozvoje osobnosti, a to je forma hry. Většina kmenů proto využívá principy zážitkové pedagogiky. Pro mě bylo zajímavým poznatkem vyjádření zhruba poloviny participantů, že některé kmeny nepracují s dětmi pravidelně v průběhu celého roku, ale v rámci Ligy lesní moudrosti preferují nepravidelná setkávání a především letní rodinné táboření. Přesto provázanost na dlouhodobý rozvoj dětí je zachována především díky publikaci Korálkové činy pro skřítky. Uvedenou publikaci využívají všichni participanté. Někteří pozorují na dětech od 4 let zájem o plnění činů a v sešitě si odškrtávají splněné úkoly, což se dá porovnat se staršími dětmi. Na sněmu pak předškoláci obdrží na šňůrce navlečené korálky.

ZÁVĚR

Diplomová práce se snaží poskytnout informace o představách rodičů o vlivu woodcraftu a letního (rodinného) táboření na rozvoj předškolních dětí. Výchova v přírodě je pro určité skupiny lidí zásadní, a proto svoje zkušenosti předávají dalším včetně dětí. Věří, že z dětí vyrostou soběstační, psychicky odolní jedinci, kteří dokáží, jak čelit tlaku současné společnosti, tak se prosadit ve všech životních fázích.

Teoretická část popisuje historii, vazby a činnosti spojené s woodcraftem a Ligou lesní moudrosti. Dále se zaměřuje na letní táboření a věnuje se aktivitám a metodickému materiálu Ligy lesní moudrosti vázanému na práci s předškolními dětmi.

Praktická část obsahuje analýzu sedmi rozhovorů, kde participanti popisují své zkušenosti s woodcraftem a prezentují své rodičovské představy o vlivu letního a rodinného táboření na všestranný rozvoj především předškolních dětí.

Předškolní děti, které se zúčastňují woodcrafterských aktivit, jsou zodpovědnější ve svém jednání, dokáží se sami zabavit, postarat se o sebe v rámci základních lidských návyků a řešit samostatně úkoly. Budují si pocit sounáležitosti, získávají sociální kompetence, jsou vedeni k samostatnosti, ale i k spolupráci s ostatními. Učí se dodržovat stanovená pravidla. Účastníci letního táboření se vracejí fyzicky i psychicky odolnější, dokáží se soustředit na zadaný úkol např. plnění korálkových činů, jsou samostatnější, snadněji navazují přátelství. V rámci tohoto výchovného a vzdělávacího způsobu se děti učí žít a kladně se chovat k přírodě. Vzít si z přírody jen to, co potřebují, pochopit zákonitosti přírody. Aktivity jsou převážně nesoutěžního charakteru. Nastavený systém je vede k tomu, že mají snahu překonat sami sebe. Důležitá je i možnost svobodné volby, jaké aktivity budou dělat. Aktivity jsou realizovány především formou hry, kde děti poznávají přírodní koloběh a zároveň si vzájemně předávají zkušenosti od starších členů. V rámci tohoto způsobu dochází i k vytváření vzorů pro děti a tím se zvyšuje jejich motivace pro zvládání obtížnějších činností. Takto jsou předškolákům vytvářeny motivační předpoklady pro celoživotní učení.

V současné době je velice těžké udržet tuto tradiční, letitou a generacemi prověřenou nabídku výchovných a vzdělávacích aktivit v přírodě, protože trh umožňuje široké spektrum příležitostí pro všechny věkové skupiny. Děti od předškolního věku mohou především ve velkých městech využívat aktivity spojené s různými kroužky, dětskými a sportovními oddíly. Proto jsem touto prací chtěla upozornit na nabídku woodcrafterských

činností právě prostřednictvím představ a zkušeností rodičů představách rodičů o vlivu woodcraftu a letního táboření na nejmladší generaci.

Závěrem lze konstatovat vyjádření jednoho z participantů – rozdíl mezi dětmi, které se zúčastnily woodcrafterského tábora je značný. Záleží také na rodičích, jak se svým dětem věnují ve volném čase. Děti vedené woodcraftem mají základy sebeobsluhy, jsou méně náchylné k nemocem a jsou odolnější vůči moderním technologiím. Učí se pomáhat druhým, šetřit, neplytvat jídlem, třídit odpad, porovnávat, hledat rozdíly v objevovaných možnostech. Vracet se k základům a stát se dobrým člověkem. Tím vším si vytváří si svůj životní styl.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Bláha, J. (1995). *Za ranního světla. Vampum Neskenon, IV(4), 1.* Praha: Nika.
- Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu.* Brno: Paido.
- Gintel, A. (Ed.) (2019). *Zahrady pozemských radostí: pohled z dějin výchovy v přírodě.* Praha: Gasset.
- Hájek, B., Hofbauer, B., & Pávková, J. (2011). *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy.* Praha: Portál.
- Hamřík, Z. (2022). *Volný čas dětí a mládeže: Zábava, odpočinek a příležitost pro rozvoj.* Olomouc: Univerzita Palackého.
- Hošek, P. (2019). *Evangelium lesní moudrosti: Duchovní odkaz zakladatele skautingu Ernesta Thompsona Setona.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Jehlička, P. (2008). Indians of Bohemia: The spell of Woodcraft on Czech society 1912-2006. In D. Blecking & M. Waic (Eds.), *Sport-Ethnie-Nation: Zur Geshichte und Soziologie des Sports in Nationalitätenkonflikten und bei Minoritäten* (pp. 112-130). Baltamannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren.
- Jirásek I. (Ed.) (2013). *Allan Gintel - zážitková pedagogika a výchova v přírodě: cesty vedou dál.* Olomouc: Univerzita Palackého.
- Jirásek, I. (2019). *Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase).* Praha: Portál.
- Jirásek, I., Roberson, D. N., & Jirásková, M. (2017). The impact of families camping together: Opportunities for personal and social development. *LeisureSciences, 39(1), 79–93.*
- Kapica, A. (2015). Počátky woodcrafterského hnutí. *Woodcraft, 26(3), 36.* Praha: Liga lesní moudrosti.

Kaplánek, M., Bauman, P., Dudová, A., Kočerová, M., Macků, R., & Svobodová, Z. (2017). *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál.

Kubát, V. (2022). Woodcraft tradiční či moderní. *Woodcraft*, 33(2), 19. Praha: Liga lesní moudrosti.

Kupka, M. (1996). Účelný primitivismus – zamyšlení nejen předtáborové. *Bizoní vítr*, VII(3), 6–13. Praha: Liga lesní moudrosti.

Lunerová, K., Lehká A., Kupková M., & Nedvědová M. (2014). *Korálkové činy pro skřítky*. Praha: Liga lesní moudrosti.

Lunerová, K., Porsch J., Čapek M., Kubát V., Spálený P., & kol. (2014). *Jak pracovat s knihou Svitek březové kůry*. Praha: Liga lesní moudrosti.

Macek, J. (2021). *Táboříme v týpi. 4. vydání*. Praha: Václav Vávra.

Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.

Pávková, J., Hájek B., Hofbauer B., Hrdličková V. & Pavlíková A. (2014). *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova.

Pecha, L. (1999). *Woodcraft: lesní moudrost a lesní bratrstvo*. Olomouc: Votobia.

Porsch J., Lunerová K., Kubát V., Sokol J., Levínský J., & Vilhelm P. (2011). *Kmenové zřízení*. Praha: Liga lesní moudrosti.

Quay, J., & Seaman, J. (2015). Outdoor studies and a sound philosophy of experience. In *Routledge international handbook of outdoor studies* (pp. 40–48). London: Routledge.

Stárek, M. (1996). Úvaha před – i táborová. *Bizoní vítr*, VII(3), 1. Praha: Liga lesní moudrosti.

Šulová, L. (2010). *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Karolinum.

Švaříček, R., & Šedřová, K. (2014). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod. A podobně

Např. Například

Tzn. To znamená

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Charakteristika participantů výzkumu	26
Tabulka 2 Ukázka analýzy dat k rozhovoru s R4	29
Tabulka 3 Interpretace společných dat.....	35
Graf č. 1: Interpretace společných témat.....	36

7 DOPLŇUJÍCÍ OBRAZOVÝ MATERIÁL

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Obrázek č. 3

Obrázek č. 4

Obrázek č. 5

Obrázek č. 6

Obrázek č. 7

Obrázek č. 8

